

Sygn. akt III AUa 1415/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Hanna Hańczewska-Pawłowska
Sędziowie:	SSA Ewa Cyran SSA Marek Borkiewicz (spr.)
Protokolant:	inspektor ds. biurowości Agnieszka Perkowicz

po rozpoznaniu w dniu 24 kwietnia 2013 r. w Poznaniu

sprawy z wniosku **A. L.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.**

o emeryturę

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Zielonej Górze z dnia 17 października 2012 r. sygn. akt IV U 3238/12

oddala apelację

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17.05.2012r., znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił wnioskodawcy A. L. prawa do emerytury przy obniżonym wieku emerytalnym z uwagi na niewykazanie przez wnioskodawcę 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Wnioskodawca A. L. w odwołaniu od tej decyzji domagał się jej zmiany i przyznanie prawa do emerytury podnosząc, że przepracował 15 lat pracy w warunkach szczególnych, a Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. bezpodstawnie okresów takiej pracy nie uznał.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie podnosząc, że w okresie objętym sporem tj. od 01.10.1973r. do 22.10.1974r. wnioskodawca pracował jako pomocnik maszynisty spycharki – maszyny 16-to tonowej, na co wskazuje dokumentacja pracownicza.

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze wyrokiem z dnia 17.10.2012r. zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. z dnia 17.05.2012r. znak (...) i przyznał wnioskodawcy A. L. prawo do emerytury poczynając od dnia 06.09.2011r..

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje :

Wnioskodawca A. L. urodzony (...) w dniu 06.09.2011r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. wniosek o przyznanie prawa do emerytury przewidzianej przepisem art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U z 2009r. , Nr 153 poz.1227 ze zm.).

Na dzień 01.01.1999r. wnioskodawca udowodnił okresy składkowe i nieskładkowe w wymiarze 25 lat, w tym okresy pracy wykonywanej w warunkach szczególnych w wymiarze 14 lat, 4 miesiące i 15 dni.

Sporny pomiędzy stronami pozostał okres od 01.10.1973r. do 23.10.1974r., kiedy wnioskodawca zatrudniony był w (...) Przedsiębiorstwie (...) w P. na stanowisku pomocnika maszynisty spycharki.

Przesłuchany w charakterze świadka J. R. zeznał, że zatrudniony był w Przedsiębiorstwie w P. od 1968r. do 1988r. Pracował przez cały ten okres, jako operator spycharki. Wnioskodawca rozpoczął w 1973r. pracę w Przedsiębiorstwie jako maszynista spycharki (...) przez cały sporny okres od 01.10.1973r. do 23.10.1974r.. Wnioskodawca pracował jako maszynista spycharki - w pełnym wymiarze czasu pracy. Wnioskodawca miał uprawnienie faktyczne i prawo jazdy kategorii II, od razu pracował więc jako operator spycharki. J. R. pracował z wnioskodawcą na zmiany - na tej samej spycharce.

Przesłuchany w charakterze świadka W. S. również potwierdził, że w dacie objętej sporem, wnioskodawca pracował jako operator spycharki. W tym czasie było duże zapotrzebowanie na operatorów spycharek i można było tą pracę wykonywać po 4 godzinnym instruktazu. W. S., podobnie jak wnioskodawca był maszynistą spycharki, chociaż formalnie został przyjęty do pracy, jako pomocnik maszynisty spycharki. W. S. wyjaśnił, że wnioskodawca pracował jako maszynista spycharki, po co najmniej 8 godzin dziennie, na zmianę z J. R..

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd zważył, że odwołanie A. L. jest uzasadnione.

Art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.; zwana dalej jako: ustawa emerytalna) stanowi, iż ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32,33,39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat- dla kobiet i 65 lat- dla mężczyzn oraz

- okres składkowy i nieskładkowy, pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego, albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (ust. 2).

Art. 32 ustawy emerytalnej przewiduje prawo do emerytury w obniżonym wieku ubezpieczonych urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949r., będących pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom tym przysługuje prawo do emerytury ustala się na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

Mężczyzna, będący pracownikiem zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, może przejść na emeryturę w wieku 60 lat pod warunkiem, że udowodnił wymagany okres składkowy i nieskładkowy - co najmniej 25 lat, w tym co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W przedmiotowej sprawie w ocenie Sądu Okręgowego wnioskodawca A. .L. wykazał ponad 15 letni okres pracy w warunkach szczególnych.

W myśl § 2 ust. 2 powoływanego rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, okresy pracy w szczególnych warunkach, na podstawie posiadanej dokumentacji, stwierdza zakład pracy w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w świadectwie pracy. Jednakże z ugruntowanego już orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, iż w sądowym postępowaniu odwoławczym nie obowiązują ograniczenia dowodowe obowiązujące w postępowaniu przed organem rentowym i możliwe jest ustalenie okresów pracy w szczególnych warunkach również w oparciu o inne dowody, niż zaświadczenia z zakładów pracy (uchwała SN z 21 września 1984r., sygn. III UZP 48/84, Lex 14630 oraz uchwała SN z 10 marca 1984r., sygn. III UZP 6/84, Lex 14625). Powyższe wynika także z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1985r., II UZP 5/85 (Lex nr 14635), w której SN stwierdził, że jeżeli odwołujący wykaże, że z powodu likwidacji zakładu pracy nie jest możliwe przedstawienie zaświadczenia z zakładu pracy, to może tę okoliczność dowodzić wszelkimi środkami dowodowymi. Podobne stanowisko Sąd Najwyższy zajął w wyroku z dnia 8 kwietnia 1999r.,

II UKN 619/98 OSNP 2000/11/439. Dlatego też Sąd mógł oprzeć swoje rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie na wynikach postępowania dowodowego z innych dokumentów, z zeznań świadków oraz z zeznań odwołującego, tym bardziej, że organ rentowy w toku postępowania nie zakwestionował zeznań świadków, ani odwołującego, nie przedłożył dowodów przeciwnych.

Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe uzasadnia twierdzenie, iż wnioskodawca w spornym okresie od 01.10.1973r. do 22.10.1974r. wykonywał pracę maszynisty spycharki, wymienioną w wykazie A zarządzenia Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z 01.08.1983r..

Okoliczności te zostały potwierdzone przez przesłuchanych w charakterze świadków - W. S. i J. R..

Świadkowie ci w spornym okresie pracowali razem z wnioskodawcą. Podali, że wnioskodawca pracował jako maszynista spycharki. Zeznaniami świadków nie sposób odmówić wiarygodności, gdyż są one bardzo zbieżne w swej treści i spójne ze stanowiskiem wnioskodawcy, wyrażonym w odwołaniu oraz jego zeznaniach w charakterze strony.

Reasumując uznać należało, że A. L. legitymuje się, co najmniej 15-letnim okresem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach i z tego tytułu spełnił przesłanki do uzyskania emerytury z chwilą ukończenia 60-go roku życia.

Mając powyższe na względzie na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc Sąd orzekł, jak w sentencji. Świadczenie przyznano od daty złożenia wniosku.

Apelację od wyroku wywiódł pozwany. Pozwany zarzucił zaskarżonemu wyrokowi naruszenie przepisów postępowania cywilnego art. 233 § 1 kpc poprzez wadliwą ocenę dowodów oraz naruszenie granic swobodnej oceny dowodów i naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art. 32 ust. 1 tej ustawy oraz Wykazu A dział VIII poz. 43 rozporządzenia z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Podnosząc powyższe pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Wnioskodawca wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zawiera uzasadnionych podstaw i stąd podlega oddaleniu.

Sąd Apelacyjny przyjmuje za podstawę swego orzeczenia ustalenia faktyczne i rozważania prawne, dokonane przez Sąd Okręgowy, gdyż po rozważeniu zarzutów apelacyjnych nie znajduje przesłanki do zakwestionowania ustaleń faktycznych zaskarżonego orzeczenia.

Zważyć przy tym należy, że Sąd odwołujący jest związany (poza nieważnością) zarzutami apelacji dotyczącymi prawa procesowego (art. 378 § 1 kpc uchwała składu 7 SSN z 31.01.2008 III.CZP.49/07 OSNC 2008/6/59). Wiążące dla postępowania apelacyjnego mają tylko te uchybienia prawa procesowego, które zostały przedstawione w apelacji – tu zarzut naruszenia art. 233 § 1 kpc.

W ocenie jednak Sądu Apelacyjnego Sąd I instancji przeprowadził konieczne postępowanie dowodowe, nie ograniczając stron w zakresie warunków dowodowych, a zebrany materiał dowodowy poddał wszechstronnej uwadze z zachowaniem granic swobodnej oceny dowodów wymienionej w art. 233 § 1 kpc. Na tej podstawie Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia, które Sąd Apelacyjny w pełni podziela i aprobuje.

Postępowanie sądowe w sprawie o emeryturę na podstawie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ma charakter odwoławczy z możliwością zgłaszania nowych faktów i dowodów niebędących dotychczas przedmiotem postępowania przed organami rentowymi – np. dowód z zeznań świadków na okoliczność wykonywania prac w szczególnych warunkach i te nowe fakty, bądź dowody mogą stanowić podstawy do orzeczenia sądowego w sprawie o prawo do emerytury. Tak też procedował Sąd Okręgowy w rozpoznanej sprawie.

Spór pomiędzy stronami dotyczy bowiem okresu od 1.10.1973r. do 23.10.1974r., kiedy to wnioskodawca zatrudniony był w (...) Przedsiębiorstwie (...) w P., formalnie na stanowisku pomocnika maszynisty spycharki, co wynika z dokumentacji pracowniczej wnioskodawcy (świadczenia pracy, angażu, uprawnień zawodowego).

Jednakże w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych prowadzenie dowodu z zeznań świadków lub przesłuchania stron nie podlega żadnym ograniczeniom (art. 473 kpc). Zatem każdy istotny fakt w tym taki, którego ustalenie jest niezbędne do przyznania ubezpieczonemu prawa do wcześniejszej emerytury, może być dowodzony wszelkimi dostępnymi środkami, także wówczas, gdy z dokumentów wynika co innego.

Dokument ten podlega co do swojej wiarygodności i mocy dowodowej takiej samej ocenie, jak każdy inny dowód (art. 233 § 1 kpc), a dowód z dokumentu nie ma silniejszej mocy, niż dowód z zeznań świadków lub przesłuchania stron dla ustalenia podstawy faktycznej orzeczenia (patrz post. SN z 4.03.2005r. II.UK.15/05 LEX nr 603168, wyrok SN z 9.04.2009r. I.UK.316/08 LEX nr 107858, wyrok SN z 27.07.2010 II CSK 119/10 LEX nr 603161).

Przyjęte przez pozwanego więc założenie jakoby za dopuszczalne i wiarygodne mogły być uznane tylko dowody, które „nie kłócą się” z dokumentami z dokumentacji pracowniczej, prowadzi do zanegowania prowadzenia w tych sprawach postępowania ponad osnowę jakiegokolwiek dokumentu.

Sąd Okręgowy przeprowadził dowód z zeznań świadka J. R. i W. S. i w oparciu o nie i zeznania wnioskodawcy ustalił, że w spornym okresie od 1.10.1973r. do 22.10.1974r. wykonywał pracę maszynisty spycharki wykazanej w wykazie A dział VIII poz. 3 rozporządzenia z 7.2.1982r. i odniósł te dowody i ich wiarygodność do dowodów z dokumentacji.

Takim ustaleniom w kontekście całego zebranego w sprawie materiału dowodowego nie sposób zarzucić naruszenia art. 233 § 1 kpc.

Przytaczanie w apelacji zarzutu obrazy art. 233 § 1 kpc nie może bowiem polegać na zaprezentowaniu przez apelującego stanu faktycznego, ustalonego przez niego na podstawie własnej oceny dowodów, skarżący może tylko wykazywać posługując się wyłącznie argumentami jurydycznymi, że Sąd Okręgowy rażąco naruszył ustanowione w tym przepisie zasady oceny wiarygodności i mocy dowodów i naruszenie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy.

Pozwany nie wykazał w apelacji natomiast, że Sąd Okręgowy uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, co mogłoby być przeciwstawione uprawnieniu Sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów.

Przy sformułowaniu zarzutu naruszenia art. 233 § 1 kpc nie jest bowiem wystarczające przekonanie strony o innej, niż przyjął Sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie, niż ocena Sądu (por. wyrok SN z 6.11.1998r. III.CKN.4/99).

W tym kontekście, nie zasługuje na uwzględnienie również zarzut naruszenia prawa materialnego przez Sąd Okręgowy art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS w zw. z art. 32 ustawy oraz Wykazu A działu VIII poz. 3 rozporządzenia z 7.2.1989r., albowiem po uwzględnieniu spornego okresu, jako pracy w szczególnych warunkach – wnioskodawca legitymuje się co najmniej 15 – letnim okresem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach i z tego tytułu spełnia przesłanki do uzyskania „wcześniejszej emerytury” tj. z chwilą ukończenia 60-go roku życia.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc orzekł, jak w sentencji.

SSA Marek Borkiewicz SSA Hanna Hańczewska-Pawłowska SSA Ewa Cyran